לו: החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

ואמר ריש לקיש לעולם לא קנה בו'. אע"ג דרבא גופיה קאמר כיש נוחלין (כ"ב דף קנ.) דהלכה כרבי יוחנן בן ברוקה מ"מ נפקא מינה דהלכה כר"ל לענין (ג) אחר שאין לחלוץ ליורשו: **ורבי** יוחנן אמר לא קנה לוקח. וא"ת לרבי יוחנן אפי' לא מת הכן במיי האב נמי לא ליקני דהוי כמו (כ"מ טז.) מה שאינם מאכל מכור לך כיון דאינם קנין פירות קנין הגוף וי"ל דלגבי הכי לא אינם קנין פירות לבטל לגמרי קנין הגוף דבן וכיון דלבסוף אתיא שדה לידי דבן חשיב מכר: **קנין** פירות בקנין הגוף דמי. מה שהתקינו בתוספא דאשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה דהבעל מוציא מיד הלקוחות לרבי יוחנן לא אינקורייך א) וכן משמע בהמוכל (כ"ק דף פח: ופס) דמסיק תקנת תוספא לר"ל ס"ל קנין הגוף דאשה עדיף שאין לבעל פירות אלא מתקנת דרבנן והר"ר יעקב דאורלינ"ש תירץ דאינקורייך תקנת דאוסא להיכא דכתב לה דין ודברים אין לי בפירות נכסייך ב): **חיזוק** דברייהם יותר משל תורה. והיא דהוכיח (כ"מ נה:) גבי ממאה תומשין דלא עבו אלא כשל תורה משום דלא אינקורייך לחיזוק והכא גבי איסורא הוא דקנים ר"מ אבל גבי ממונא כגון כתובה לא עבו חיזוק אפי' כשל תורה דקאמר ר"מ בפ' אע"פ (כתובות נ: ופס) כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל הא בדרבנן תנאו קיים וקנס תימה אי רבנן דהכא היינו ר' יהודה הא סבירא ליה גבי כתובה דעבו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה וי"ל דבמילתא דשכיחא עבדו חיזוק אבל הכא מילתא דלא שכיחא היא שיבא אדם מעוברת מכרו ומינקת מכרו: **ולא** קתני יפרישׁ. והא דתני בסוטה בפ' אלוסה (דף כד. ופס) גבי מעוברת מכרו ומינקת מכרו יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן לשון הפרשה משמע הכי ומשמע הכי אבל יוליא לא משמע אלא בגט ל"ג התם שקיבל לה ונפטרה לא חייבין שיבא עליה כיון דאפשר ליה מדאורייתא ולא בעיא כיון דאר"ל יוסף מאורלינ"ש הורה מעשה זה באחד שקידש מינקת מכרו אלא להצריך גט אלא הפרשה בעלמא ג) (אפילו לרבי מאיר) כיון דבלאו הכי אסורה ליה דבלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה ודוקא בנשא הוא דאמר הכא דבעיא גיטא אע"ג דבקדש חוץ ג' וכתם אי לאו דעדוקיה מסתייה היה צריך ליתן גט במעוברת ומינקת חבירו לא המתירו ואין נראה דמאי מומרא דבלה בלא ברכה ממינקת חבירו דתרוייהו מדרבנן (ד) וקנס היה מדקדק ר"י מהא דתניא התם (כתובות דף פ.) מינקת שמת בעלה הרי זו לא תאכל ולא תנשא ואם כשאינם צריך ליתן גט לא אינקורייך תו למימר לא תנשא ומיהו ר"ת דגרסי לא תאכל ולא תאכל אינה למימר דזו אף זו קתני ואפילו גרסינן לא תאכל ולא תנשא מצי למימר דנקט ולא תנשא משום רבי יהודה דאפילו ליגשא שרי בתר י"ח חדש ובשאלתות דרבי אחאי בפרשה וירא (סימן יג) כתוב גבי מעוברת ומינקת חבירו דהיכא דעבר וקדש מפקיע לה בגט מיניה ואפילו אי הוה כהן מפסדינן לה מיניה: **הא** לא שהא בפיקא הויא. ב) לא כמו שפי' הקונטרס דבפיהם ומת ולד אחיי דבהא אפילו רבנן מודו בפיהם ומת דבגל הוא אלא כשבגל מן הגג או אכלו אריי דבהא אפילו רבנן כרשב"ג וא"ת ואמאי לא אזלינן בתר רוב נשים דולד מעליא ילדן ואר"י דחיישינן למיעוט מצוי כזה כמו בכיס שאין להם סוף (לקמן קכא.) דאשמו אסורה וגוסס ד) שאין מעידים עליו להשיא לאשתו אע"ג דשמא התם משום עריה החמירו מ"מ כיון דמיעוט של נפלים מצוי מחמירים ביה ומחמירים נמי אלא לאכול בהמה תוך ח' ימים כדאמרינן בפ"ק ר' אליעזר דמילה (ג"ז שם) ומיהו לענין אכילה לא החמירו שיש להקל באכילת כדאמר בפ' יש בכור (בכורות מט.) הכל מודים לענין אכילת שאין מתאכלים דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באכל והא דתנן במסכת שמחות ה) הספקות אונים ומתאכלים עליהם גראה דנספק בן ט' לראשון או ז' לאחרון אחיי דגמרא הדבר שלא יתאכלו לא זה ולא זה מאחר שודאי קרוב לאחד: **מת** בתוך שלשים יום בו'. נראה דהכי גרסי' ולא כרש"י ו) דגרים בפ' ר"ש דמילה (שבת קלו. ופס) מת בסוף שלשים יום כיון דבסרק יש בכור (בכורות מט. ופס) אמרינן דיוס ל' כשלפניו מה לי ביום שלשים מה לי תוך שלשים ולמה ליה למינקט ביום שלשים טפי מיהם ומת לרבנן לא הוי נפל דדוקא תוך שלשים הוא דאמר בשבת (ג"ז שם) פיהם ומת לד"ה מת הוא משמע דגרסינן הכא מת ביום שלשים דאי לאו הכי מנין היה להם מילוק זה ועוד יש מקיים גירסא זאת אפילו בנפל מן הגג או אכלו אריי וביום שלשים דוקא שמכי אבנלות נמי חשיב בר קיימא: מי

נפשו מהם ומת הכן כחיי האב, לכשיומות האב ייבם בן הכן את זכות אחיו שהיה לו בקדקד (תשב"ם ב"ב שם), ואם נשא יוציא ולא יחזיר עולמית. קנסא קנסיהו רבנן (שוסה כו.), ולכשיגיע זמנו. לאחר כ"ד חודש לגיות כולד (שם), יותר משל תורה. יותר ממה שבסתה תורה לגבריה (תבחים קא.), כל ששהא באדם ל' יום. שהיה שלשים יום (לקמן פ:). אינו נפל. ואפילו לא כלו לו חדשי עיבור, דאחריון לבסנה נמתה ליתתו ואשתה עד שחיי מת. הולד, בתוך ל'. לגיתה וגם היה לאחיו בן אלא הוא הולד לאחר מיתת אביו ועל ידי היו פוטרין אחיו מן החליצה אם היה כבר קיימא, ועמדה ונתקדשה. לאחר זמן לפי שפטורה אשתו וקוקה ליבם (שבת הלו.). אם אשת ישראל היא. אם חיי כהן יש שנתקדשה לו ומיתה בחלוצה, חולצת. מן הספק יאחר כך מנשא, ואם אשת כהן היא. שאם תחלון תהא אסורה לו סתכיון לדרבנן אחותא יבמתו לאו נפל הוא ואינה חולצת (שם).

ואמר ר"ל לעולם לא קנה עד שיאמר פלוני ופלוני ירשו שדה פלונית ופלונית שנתתים להם במתנה וירשום ואידך דתני ג) הכותב כל נכסיו לבנו לאחר מותו האב אינו יכול למכור מפני שנתנן לבן והבן אינו יכול למכור מפני שהן ברשות האב מכור האב מכורין עד שימות הוא מכר הבן אין ללוקח כלום עד שימות האב ד) ואיתמר מכר הבן בחיי האב ומת הבן בחיי האב ר' יוחנן אמר לא קנה לוקח וריש לקיש אמר קנה לוקח ר' יוחנן אמר לא קנה לוקח ה) קנין פירות בקנין הגוף דמי ור"ל אמר קנה לוקח ו) קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי: אין הולד של קיימא כו': תנא משום רבי אליעזר אמרו יוציא בגט אמר רבא ר' מאיר ור' אליעזר אמרו דבר אחד רבי אליעזר הא דאמרן ר"מ דתניא ז) לא ישא אדם מעוברת חבירו ומינקת חבירו ואם נשא יוציא ולא יחזיר עולמית דברי ר' מאיר וחכמים אומרים יוציא ולכשיגיע זמנו לכנוס יכנוס א"ל אביי ממאי דלמא לא היא עד כאן לא קאמר ר' אליעזר הכא אלא משום דקפגע באיסור אשת אח דאורייתא אבל התם דרבנן כרבנן סבירא ליה אי נמי עד כאן לא קאמר רבי מאיר התם אלא משום דרבנן ח) וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה אבל הכא מדאורייתא מפרש מינה אמר רבא ולדברי חכמים ט) יוציאה בגט אמר מר זוטרא דיקא נמי דקתני יוציא ולא קתני יפריש ש"מ א"ל רב אשי לרב הושעיא בריה דרב אידי התם י) תנן יא) רשב"ג אומר יב) כל ששהא באדם ל' יום אינו נפל הא לא שהא ספיקא הוי ואיתמר יג) מת בתוך ל' יום ועמדה ונתקדשה רבינא משמיה דרבא אמר יד) אם אשת ישראל היא חולצת טו) ואם אשת כהן היא אינה חולצת רב יז) משרשיא משמיה דרבא אמר אחת זו ואחת זו חולצת אמר ליה רבינא לרב משרשיא באורתא

לא קנה לוקח. לא אמתניתין פליג אלא התם בית נוחלין ב) פליגי אמוראי בדיוקא דמתני' דכי אתא רבין אמר יבמת שדה פלוני ותנתן שדה פלוני לפלוני רבי יוחנן אמר קנה אפילו אחי דירושה דמלאדבר לשון מתנה אחרוייהו: **לאחר מותו.** שכתב מהיום ולאחר מיתה ואין לאב בהן אלא אכילת פירות בחייו: **מכר האב מכורין.** לאכול הלוקח פירות כל ימי חיי האב שזכה בזכות שהיה לו לזה בהן: **ומת הבן בחיי האב רבי יוחנן אמר לא קנה לוקח.** אפילו לכשיומות האב דקנין פירות שהיה לו לאב בנכסים הללו כקנין הגוף דמי ואין מכירת הבן מכירה ומתניתין דקתני אין לוקח בהן כלום עד שימות האב הא כשימות האב בחיי הבן ונתקיימה המתנה ומה מכר ראשון לשני כל זכות שהבא לידו אכל מת הבן לא בא זכות לידו: **מגת משום ר"א בן.** ר' אליעזר פליג אמיפיא דמתני' וקאי אאין הולד של קיימא יקיים וקאמר מיהו אע"פ שאין הולד של קיימא קנסינן ליה דיוליא (ג) בגט משום דגכנס לספק איסור אשת אח ואע"ג דהשתא איגלאי מילתא דיבום מעליא הוא ומיהו בגט אלא חליצה קני: **דכר אחד.** דר"מ נמי קיים את הנשא מעוברת מחברו ומינקת מחברו (ד) לגרשה. אשה שמת בעלה והיא מעוברת או מינקת אסורה להנשא עד עשרים ואחד יום חדש שבן חיטום יונק: **ולכשיגיע זמנו לכנוס.** לסוף כ"ד חדש יכנוס: **כאיסור אשת אח.** כלומר שהיקל להכנס לספק אשת אח שיש לו בנים דלמא חוי ולד של קיימא הלכך קנסינן ליה: **אלא [משום] דרבנן.** דמעוברת מחברו מדרבנן היא ולא מזלזלי בה ומשום הכי קנסיהו דלא ליתי אחריינא למיעבד הכי: **אכל הכא.** יבמה מעוברת דאוריתא היא ובדילי מינה ולא בעי למיקנסיה להאי אלו אחריני: **ולדברי חכמים.** דאמרי לכשיגיע זמנו לכנוס יכנוס מיהו עד שיגיע הזמן יוליא בגט ולא קני ליה בהפרשה בעלמא: **דקתני יוליא.** וחכמים אומרים יוליא: **התם תנן** וכו'. משום דקבעי למנעי הכא אתי: **כל ששהה שלשים יום.** משגולד מי שלשים יום: **כאדם אין נפל.** להכי נקט באדם דתני סיפא ובכהמה ח' ימים: **אינו נפל.** ופוטר את אמו מן החליצה: **ספיקא הוא.** ואולמא ולא מתיימא. ודוקא אי מספקא לן אי כלו לו חדשיו אי לא אבל אי קיים לן דכלו לו חדשיו תנן במסכת נדה (דף מג.) מיונק בן יומו פוטר מן הייבום: **מת בתוך שלשים.** בן היבמה ונתקדשה לשוק בחזקת שפטורה משום בנה: **אם אשת ישראל היא.** אם זה שקדשה ישראל הוא שאם תחלון מן היבם לאחר קדושין לא תיאסר על בעלה תולדת: **ואם זה שקדשה כהן הוא.** שאם תחלון תיאסר עליו אינה חולצת ומסתכין אולד: כאורתא

ג) כ"כ קבוצ. ב) כ"ק פח: כ"ל קלו. ג) [כ"ק שם כ"ל שם]. ד) [שם: שבת קלה: נזיר מז:]. ה) לקמן מב. מיטה כו.. ו) [ומיהו עז. פה: כתובות עו. מנ: מד. כ"מ עה: אמתים קלא.]. ז) [כ"ל תנית ושי' תוספות תולין מז: ד"ה תנן וכן העתיקו תוס' כתובות מט. ד"ה מת וכו' אם תמיה דהכא דכ"ל אחר ר"ש התם תנית רשב"ג אומר וכו'.]. ח) שבת קלה: לקמן פ: נדה מד: [תוספתא דשבת פט"ז]. ט) שבת קלו. י) [בשבת אינה ברכיה]. כ) [כ"כ קבוצ.]. ל) [וע"ע הגעה תוס' כ"ק פח: ד"ה כתוספתא ותוס' כתובות נ. ד"ה הבעל ותוס' כ"ב קלו: ד"ה ר"י.]. מ) פי' בהרא"ש. נ) [עי' תוס' לקמן קכא. ד"ה ולא הילו]. ס) [כ"ל ה"ז]. ע) [בכרש"י שלפנינו שם איתא בתוך ור' הגיה תוס' כתובות מט. ד"ה לאחר].

תוספות ישנים

א) ד"ה דרבי יוחנן ליף מהתם דקקנין הגוף דמי. יתיבי נראה דל"ה היכא פליג דרים לקנים עליה הא הוא ידאי לא פליג אתקנת תוספא לבן נראה כדפרישית: **יוציא בגט.** פ"ה דקנסינן ליה אבל אליבא לא נרך ואיתמה דהא פסקינן הלכה כרים לקים דאתר ביאת משעבדת לא שמה ביאה ואל"ב גם אליבא (לא) נרך שבביאה לא עבדה אלא הוילה שום דבר. לכן ל"ל יוליא בגט אחלוקה עמו. ועי"ל יוליא בגט אחר כיאה דאשמה הוא קנסינן לה דאשתו מעוברת הוא קנסינן לה כדם"ר: **הא** לא שהה ספיקא הוא. ואמרי אלא הכא לא אבל אי אי אמר בן יום ל' פטור מיבום אלא פליגי בסתם (וגלגוה) דלבנן אלא אחר ריב בשים דולד מעליא ילדן: **ב)** **והא** דפליגי הכא ר"ג ורבנן בתרתי פליגי. פליגי בספק אם כלו לו חדשיו אם לא. ד"ר"ג סבר דספק הוא כי לא שהה ורבנן סברי דולד מעליא הוא. גם פליגי בשיעבוד בגירוש אלא אלו לו חדשיו ד"ר"ג סבר אינו נפל עין ששהה שלשים יום באדם ורבנן סברי דנפל הוי עין אלא אלו לו חדשיו אע"ג דשהה יהבי משמע דפליגי בתרתי מדקאמר כל ששהה וכו' משמע דפליגי אי כל ששהה רבנן דקאמרי ר"ג אינו נפל ואינהו קאמרי (אינו) [דהוי] נפל בשיעבוד נחלוי אלא אלו לו חדשיו ד"ר"ג פליגי כי אם אלא שהה היה לו לומר כל ששהה ודאי בתרוייהו פליגי:

ה) ל"ל משמע דפליגי דרבנן גם בשהה דאמר ר"ג אינו נפל כו'.

מוסף רש"י (המשך)

לא מכרן הבן בחיי האב היה מודה ר' יוחנן שאף על פי שמת הבן ואחר כך מת האב אפילו הכי יורשי הבן יורשין את מתנתו ולא יורשי האב. אבל בני מכירה הרי מילוק נפשו משעת מכירה ועם לא בא לידו שיכל אליקח לוכות מכחו. קנין פירות. שהיו קנין לאב לפירות (בב"ק שם), כקנין הגוף דמי. קנין פירות שם לו לאב כאילו הגוף קנוי לו דמי ולא היה הבן יכול למכור אלא על מנת לאחר לייבם, וכיון דלא אתי לידיה לא קני ליקח, ומיהו אם לא מכרן הבן ולא פליגן

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ו מהלכות נחלות הלכה ו סמג עשין נו טוש"ע ח"מ סי' רפא סעיף ז:
ג ב מיי' פ"ג מהלי זכיה הלכה יג סמג עשין כט טוש"ע שם סי' רמז סעיף ג:
יד ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
טו ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
טז ו מיי' פ"ח מהלי גירושין הלכה כה סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' יג סעיף יח:
יז ז ח מיי' שם הלכה כח טוש"ע שם סעי' יב:
יח ט מיי' פ"א מהלכות מילה הלי יג (ופכ"ח מהלי שבת) וסי"א מהלי יבום הלכה ה ופ"ב מהלי רוצח הלכה י ופ"ח מהלי אבל הלכה י סמג עשין נא ועשין מד"ס ב טוש"ע י"ד סי' שמ סעי' ל יסי' שנו סעי' ד ויסי' שנח סעיף ו וטוש"ע אה"ע סימן קנו סעיף ד:
יט י מיי' פ"ב מהלכות יבום וחליצה הלכה כח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קסד סעי' ז:

גליון הש"ס

גמ' התם הנן. עיין בבאר שבע פ"ח דסוגיית סימן לז: שם ואם אשת כהן היא אינה חולצת. עיין לעיל מד ע"א תד"ה ופסק חליצה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תנא וכו' ויוליא בגט. נ"ב ס"א כדי שלא יתזירנה עולמית: (ב) ד"ה דכר אחד וכו' אבריו נגרשה. נ"ב ס"א ולא יתזירנה עולמית: (ג) תוס' ד"ה ואמר וכו' לענין אדם אחר שאין לאחי ליורשו: (ד) ד"ה ולא קתני יפרישׁ דתרוייהו מדרבנן. ועוד הביא ר' יוסף ראיה מהדיא דפ' אע"פ דף ס' ע"ב מארייסה דאביי שהתיר לו ליארס בתוך כ"ד חודש ושוב חזר בו ומנעו מלישאנה ולא מצינו שהצריכו ליתן גט וגם זו אינה ראיה דיש לומר שהצריכו ליתן גט ולפי שאותה שמועה לא איירי בגט לא הזכירו וקנס היה מדקתני ר"י:

תוס' חד מקמאי

אי אמר מת בתוך שלשים יום אז ביום ל' ועמדה ונתקדשה אמר רבינא משמיה דרבא אם אשת ישראל חולצת אם אשת כהן אינה חולצת ושריא לבעלה דכיון דאיכא רבנן דפליגי עליה דרשב"ג (קאי) דאמרי דהוין ולד בעלי אע"ג דלא שהא גבי אשת כהן עבדינן (לחומרא) (לקולא) ברבנן. דוקא בנפל כן הגנ או אכלו ארי אבל פיהם ומת אף אשת כהן חולצת ואסרינן לה אגברא דקיל בפרא דמילה

מוסף רש"י

הכותב כל נכסיו לבנו. הוא הדין לאחר (תשב"ם ב"ר קלו.), לאחר מותו. מהיום ולאחר מותו, שהגוף קני לבן מהיום אלא שאסר לוכל הפירות עד יום מותו (ב"ב ק פח:). האב אינו יכול למכור. לאחר הגוף והפירות לגמרי מפני שהן מתנתן לבן, הגוף מעכבין ופירות לאחר מיתה (תשב"ם ב"ב שם), והבן אינו יכול למכור. לגמרי כחי האב, מפני שהן ברשות האב. לאכול פירות. אלא כן שיהן יכולין למכרן לגמרי מעכבין, שהאב יתכור פירות ויהן יתכור הגוף (שם). מכר האב מכורין עד שימות. ליקח אוכל פירות עד שימות האב וכשימות האב יכולין מיד הלקוחות (ב"ב ק פח:). שמתת מכורין לפירותיהן לגוקח עד שימות האב, אבל לכשימות האב ישאל הבן גם גוף גם פירות, אי הוא אי הבא מכרו, לא שנת מת האב כחי הבן כחי האב, שהפירות מכר האב אבל הגוף קני לגמרי לבן משפה שכתב לו האב וכשמת הבן ואח"כ האב חיי הם לאחיו כי כנים לאחיו אבל הבן ירושין את כחי (תשב"ם ב"ב שם). מכר הבן. כחי האב. אין לליקח. פירות עד שימות האב. שהרי הוא כבן. אבל לכשימות האב ישאל לליקח גוף ופירות (שם). ר' יוחנן אמר לא קנה לוקח. אפילו לכשימות האב אחר כך. שמשעלם לא הוי ראיין לבא לידי הבן. אלא יחזרו לבעל יורשי האב. ומיהו אם

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com